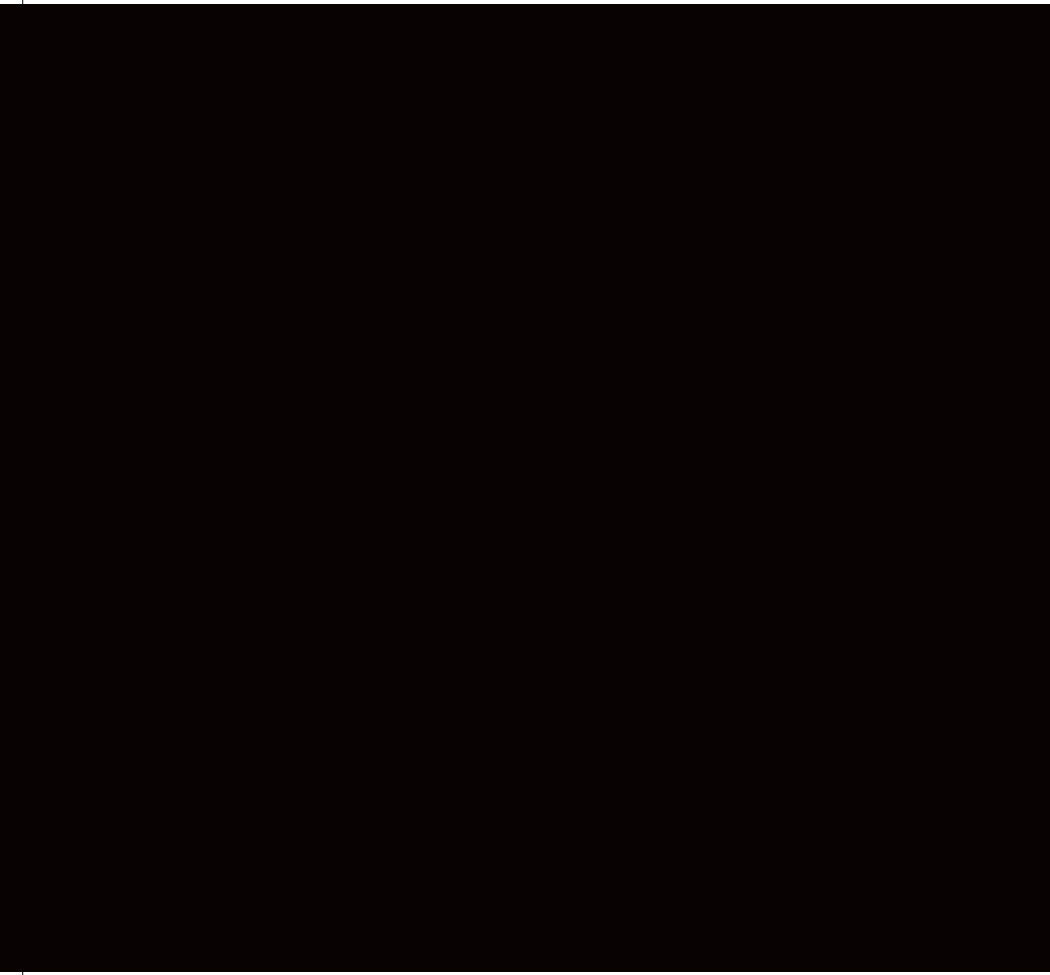

PRAGUE SPRING
FESTIVAL

VOL. 3
BLUE EDITION

In 2023, the Prague Spring Festival, at the Contemporary Art Centre, DOX, served as the stage for the second edition of a project focused on contemporary music, under the title Prague Offspring. It was there and then that Klangforum Wien, an Austrian ensemble specializing in contemporary music presented two key works by Georg Friedrich Haas, under the direction of conductor Peter Rundel. Haas was named composer residence of Prague Offspring and these two key works marked 100 years since the birth of György Ligeti. This initiative resulted in six world premieres of new works by as many composers, all of them commissioned by the Prague Spring. This album features live recordings of all of those six premieres, as well as music by Haas.

Georg Friedrich Haas was born in 1953, in a mountain village in the region of Vorarlberg, in Western Austria. He studied in Graz and in Vienna, where his teachers included Friedrich Cerha (1926–2023), a continuator in the tradition of Austrian atonal music, among others. Haas first achieved recognition as a composer in 1996, with his chamber opera, *Nacht*, which premiered at the Bregenz Festival. His other operas include e.g. *Melancholia*, which was first performed at the Opéra National de Paris in 2008, and subsequently at many other opera houses around the globe. The composer himself admits that since his youth he has been attracted to microtonal music (embracing the legacy of, Alois Hába, among others), as well as to the exploration of complex sound. Apart from the regular division of the octave into microintervals, he was likewise interested in the physical ratios of frequencies of aliquot tones in tonal spectrums, and the potential chords they may produce. In that respect, he came to a discovery similar to that made by the French Spectralists, to whom Haas has often been compared. Since 2013 he has been based in the US, where he is a professor of composition at Columbia University in New York. In his private life, Haas roused a good deal of attention when speaking openly, in a 2016 interview for the New York Times, about his life in a dominant/submissive relationship with his wife, American writer, actor and BDSM coach Mollena Williams-Haas. “Art can’t change anything – at most, it can evoke something,” said

Georg Friedrich Haas © Praha - Foto - Petra Hájská

Georg Friedrich Haas when reflecting on the ways art can react to the greatest challenges in the life of an individual and society, adding: *“Every kind of despair formulated in art is beautiful.”* Indeed, turning despair to beauty and anxiety to monumentality can work as a strategy for an artist like Haas, with his personal record of trials and tribulations harking back to a childhood, in a despotically structured family whose members were aligned with Nazism, followed by a troubled psychological development.

The title of his composition, ***Wer, wenn ich schrie, hörte mich...*** (“Who, if I cried out, would hear me...”), from a poem by Rainer Maria Rilke, from the 1923 collection *Duino Elegies*, suggests that Haas’ music should not be perceived solely in terms of an abstract play with colours and changing tempo, but rather as a kind of art which evokes (or overlaps) an essential truth about life. Rilke’s poem begins with the following words: *If I cried out, who among the angelic orders would hear me? And even assuming that one of them suddenly took me to his heart: I would founder at his stronger entity – for beauty is nothing but the beginning of the awfulness which we just manage to bear, and we marvel at that beauty because it serenely scorns to destroy us. Every angel is dire.* (Transl. Grant Chorley) The composition is destined for an ensemble and solo percussionist equipped with a whole arsenal of metal objects. It was written in 1999, and commissioned by the Salzburg Festival where it was premiered on 28 July, 1999, by Klangforum Wien, under the baton of Sylvain Cambreling, with Robyn Schulkowsky playing the percussion.

Michaela Pálka Plachká (b. 1981) studied composition with Juraj Filas and Michal Rataj at the Faculty of Music of the Academy of Music and Drama in Prague. Her further training included residencies at the University of Music and Performing Arts Vienna (with Germán Toro Pérez), and at the French music association, SACEM, in Paris. In 2015 she defended a doctoral thesis dealing with Klangkunst and borderline areas of art tending towards an organic blend of music (or sonic structure) with another art form. Her compo-

sitions have won the Gideon Klein Award, the Austrian Composers Award, and several awards from the Czech competition Generace, and have been performed at various festivals including the APAP festival in the US, Ruhpoldering Konzerttage, the Zwei Ufer hat der Fluss in Berlin, Wien Modern, Prague Spring, Prague Premieres, EuroArt, Dance Dance, Ostrava Days, Silberbauer Musikfest-Thayatal, Bezruč Opava, and others. Her composition *You Granted Us Peace* was singled out as best by the Chamber Orchestra of Europe during composition classes in Český Krumlov. Her focus as a composer has been on instrumental music, as well as on projects combining several art disciplines (motion, verbal expression, visual objects). She also writes fiction for children.

Commenting on her work ***Five Colours of Alpine Fog***, the composer noted: *“I was inspired to write this composition by a view I sometimes see in the mornings, looking out of our bedroom window. The valley spread right at the mountains’ foot is shrouded in a blanket of thick fog. Its hues oscillate between white and grey, and it seems impenetrable. Then the first ray of sunlight slides in, illuminating the edge of the valley. The fog suddenly takes on a different hue, this time a golden one. Only moments later the morning sunshine engulfs the entire valley. The blanket, until now impenetrable, thins down to a point of evaporating altogether like steam over a boiling pot. By now I can distinguish the familiar shapes of woodland and meadows inhabited by peacefully grazing cows. The world is once again what it should be, and I can get up from bed. This spectacle mounted by nature doesn’t last long, just a couple of minutes – quite like my composition. It’s not only the spectacle’s theatrical grandeur that fascinates me – which, after all, somehow happens to simply occur on its own, without expecting anything like an audience’s plaudits. In symbolic terms, it resembles certain crossroads in one’s life, where the roads to be taken are still veiled by fog, and it feels like there is no way out anywhere in sight. Then a sign emerges, as though sent down from above, a beam of light which elucidates the situation and sets the course to be followed. Suddenly I see the obviousness of how everything is connected to everything else.”*

Michaela Pálka Plachká © Pražské jaro - Petra Hojská

Matouš Hejl (b. 1989) studied composition at the Academy of Music and Drama in Prague, and at the Royal College of Music in Stockholm. His creative endeavours encompass the fields of classical music, theatre, film, and installation art. In 2022, he wrote music for *Opera Ibsen*, an adaptation of Ibsen's drama *Ghosts*, produced by the independent theatre company JEDL. In the same year he was involved in a creative team which produced *Twitter*, a performative installation with crickets and a drone, for the Prague Spring Festival, as part of the Prague Offspring project. In 2018 he reached the final stage of the Czech Philharmonic's Composers Competition, whereupon the orchestra premiered his composition *Crossings*. His music scores for the films *Ztraceni v Mnichově* (Lost in Munich, 2015), and *Staříci* (Old Codgers, 2019, with Miroslav Srnka) earned Hejl a nomination for the Czech Lion Award for best film music. In 2019 and 2020, Berg Orchestra performed his immersive composition *Prolínám, stmívám* (I Fade, I Dissolve).

*"The composition **Pendulation** is actually the setting of a model of a double pendulum, one of the most rudimentary systems involving chaotic behaviour," says Matouš Hejl. "There's a paradox at work here: while the model is precisely described by equations, a mere minute change of input conditions will, quite like the proverbial 'flap of butterfly's wings', result in an unpredictable response by the system."*

*Do I dare
Disturb the universe?
In a minute there is time
For decisions and revisions which a minute will reverse.
(T. S. Eliot, The Love Song of J. Alfred Prufrock)*

I owe the idea of a pendulum to David Landa."

František Chaloupka (b. 1981) is a Czech composer of chamber and orchestral music, operas, installations, and multimedia works. His compositions have been performed at various international festivals, including Musikprotokoll in Graz, Musica Viva in Munich, Wien Modern, Warsaw Autumn, Autumn Chamber Music Festival in Riga and Ostrava Days of New Music. He has worked with a number of conductors, including Péter Eötvös, Anu Tali, Lucas Vis or Petr Kotík, among others. In 2010 he formed the Dunami Ensemble which has since worked with leading Czech musicians, composers and improvisers active in the international contemporary music scene. In its capacity as a platform for free artistic expression, Dunami Ensemble has premiered Chaloupka's compositions and opera-installations. In 2014, František Chaloupka founded the Guitar Institute in Brno which he currently directs, a private music education centre teaching plucked string instruments, composition, and improvisation, divided into five departments based on different genres. František Chaloupka obtained a PhD in composition at the Janáček Academy of Music and Drama in Brno. Both as a composer and as an educator, he is known for his emphasis on principles of collaboration, continuous education, artistic and scholarly endeavour, as well as those of humour, irony, paradox, awareness, and humanism.

Speaking of his composition ***The Spectral Waltzer***, he said: *"It's interesting how non-chalantly we approach the terms 'classical', and 'avant-garde', how uncompromising we are at distinguishing between the two in terms of semantic content. At the same time, these qualifying terms have obviously co-existed in musical (as well as other) art works, in juxtaposition and with such degrees of self-evidence and organic symbiosis as to ultimately make a similar distinction rather less unequivocal. We engage in composing avant-garde music for classical instruments; we strive to tackle in our music aspects of music's history (as well as its present makeup); we seek a contemporary language which would not amount to a downright negation of the past, which isn't even possible anyhow. These and other questions kept coming to my mind as I wrote*

Matouš Hejl © Pražské Jaro – Zuzana Lazarová

a composition for the exquisite Austrian ensemble Klangforum Wien, itself a simultaneous an embodiment of tradition and a pioneering force in contemporary music. This was not my first creative encounter with the waltz genre. The score of my composition Towards the Xylophony of the Obscene over the Consciousness in Agony for Chamber Ensemble (2018) contains two Mephisto waltzes. In the spring of 2022 I worked in Switzerland on three Spectral Waltzes 1–3 for Piano, Organ or Any Other Keyboard Instrument ad lib. Several centuries ago, the municipality of Poschiavo where I was staying had been the site, of witch trials (still recalled today, with even a local museum devoted to them). I took account of this in naming these small-scale waltzes Witch Waltzes 1–3.”

Pavel Šabacký (b. 1995) was born into a musical family (his father, Pavel Šabacký, was principal cello of the Brno Philharmonic, and his grandmother, Věra Šabacká, an opera singer). He made his first attempts at composing at the age of seven when he began taking lessons in violin. Later on his scope of interest took in wind instruments. In 2015 he completed studies of clarinet at the Brno Conservatory, he also took private consultations with composer Pavel Zemek-Novák. He pursued his training at the Janáček Academy of Music and Drama where he obtained an M.A. degree in composition in 2022. During the same period he was readmitted for further schooling at the Brno Conservatory where he spent four years studying French horn. It was also then that he switched from clarinet to saxophone and started to explore jazz music. During his studies at the Janáček Academy he became a member of the Mirror Ensemble (as a composer, as well as playing clarinet, bass clarinet, and tenor saxophone), in accordance with his perennial ambition to be active as both a composer and an interpreter. He is currently active as a free-lance composer, interpreter and music teacher. In 2022 he took part in a Prague Offspring workshop, Reading Lessons, where he joined in with the members of the Klangforum Wien, and which earned him a commission for the composition *Ishan't*.

"Ishan't is my first composition that I dedicated to a particular person," says the composer, "namely, to my grandmother, Věra Šabacká, who was an opera singer, and above all played a major part in my childhood discovery of music. Hence also the presence in this piece of several fragments from a much loved part of her repertoire, Dvořák's Biblical Songs. In terms of purely tonal material, I drew on the prime numbers 1–101 of the harmonic scale, from the fundamental E-flat, which I divided and approximated in terms of, and rounded off to tempered, detuned by a sixth-tone and a fourth-tone. These are set in contrast with melodic fragments, harmonic and disharmonic chords, and purely timbral blocs. An amusing effect that I probe into in this, consists of positioning the larger part of the ensemble into contrast with a tempered piano (and accordion or vibraphone) which, however, generates an out-of-tune impression due to the predominance of strings and wind. Likewise, as a backdrop to the main action, I confront an E-flat major triad chord with an E-minor triad, as well as their out-of-tune doubles. In tune with my body of work, the composition does not draw on anything like excessive external sources of poetic inspiration, but rather relies on my own sonic imagination, improvisation, experimenting, home recording, and combination of spontaneously evolving musical brickwork."

Austrian-Czech composer, interpreter and educator **Šimon Voseček** (b. 1978) studied composition with Otomar Kvěch at the Prague Conservatory. In 2002 he settled in Vienna where he furthered his studies of composition at the University of Music and Performing Arts, initially with Dietmar Schermann and subsequently with Erich Urbaner and Chaya Czernowin. While a prime focus of his interest has been on opera, he also writes orchestral and chamber music as well as works for solo instruments. His works have been all performed across Europe and beyond, including the US, Japan, Australia, and Brazil. His operas include *Soudničky* (Germ. *Das heitere Bezirksgericht* – Cheerful District Court, 2000/2008) to the libretto of Jan Panenka; *Biedermann und die Brandstifter* (Biedermann and the Arsonists, 2005–2007/2013), based on the play

by the Swiss author Max Frisch; *Hybris* (2015–2016), to the libretto of Kristine Tornquist; and *Be My Superstar* (2019), based on the play by Yann Verburgh. In 2011, 2015 and 2019, Šimon Voseček received grants for composition from the Austrian government, followed by another grant, this time from the City of Vienna, in 2022. In 2008 he received an Outstanding Artist Award from the Republic of Austria, and in 2016 the City of Vienna's Förderungspreis for music. Between 2012 and 2020, Šimon Voseček was continuously active as a composer, interpreter, music director and artistic director for the Austrian drama association for young artists, schallundrauchagency. Since 2021 he has taught music theory at the Friedrich Gulda School of Music in Vienna. Commissioned by the Prague Spring Festival, he wrote the composition *Hypnos* whose premiere took place in Prague's Rudolfinum in May 2019, with the PKF – Prague Philharmonia conducted by Ben Glassberg.

To describe his composition ***Flies. Dipterans for Ensemble***, Šimon Voseček borrowed text from Wikipedia: *"Flies are insects of the order Diptera, the name being derived from the Greek δι- di- 'two', and πτερόν pteron 'wing'; insects of this order use only a single pair of wings to fly, the hindwings having evolved into advanced mechanosensory organs known as halteres, which act as high-speed sensors of rotational movement and allow dipterans to perform advanced aerobatics."*

Jana Vöröšová (b. 1980) studied composition at the Prague Conservatory and subsequently at the Faculty of Music of the Academy of Music and Drama in Prague. She furthered her schooling during a year-long residency at the Royal Conservatoire in Brussels, and three months of creative sabbatical in Paris. A winner of the 2019 composers competition of the Czech Philharmonic, she also has to her credit two victories from the Nuberg Competition organized by Berg Orchestra. Her compositions have been performed at festivals in the Czech Republic (Prague Spring, Contempuls, Forfest, Prague Premieres), as well as in Germany (Orfeo), Italy (Festival delle Nazioni

di Città di Castello), France (Festival Calliopé, Présences), Austria (Wien Modern), and other places. She has worked with orchestras and ensembles in this country and abroad (Berg Orchestra, Prague Radio Symphony Orchestra, Brno Contemporary Orchestra, Southern Bohemia Philharmonic, Czech Philharmonic, Konvergence, Nederland Blazers Ensemble, Bohemia Saxophone Quartet, Musica cum Gaudio). She has been active as a teacher at the Duncan Centre Conservatory and Roztoč Association. She founded *Tušení* ("Intuition"), a society focused on organizing cultural communication projects, concerts, performances, exhibitions, and seminars. She conducts creative music courses and seminars for children and adults, with the aim of creating unconventional sonic landscapes. Commenting on her composition **Lunapark**, Jana Vöröšová wrote: *"A city within a city, a stage for illusions. An image of the world packed with attractions, characters, glimmers of happiness and looming fears. Excessive in its repertoire of temptations. Radiant at night and grumpy the morning after. The hum of the autodrome echoing from a distance, a flock of swans flying across the horizon, cracking sounds emitted by the shooting range, creaking nuts and bolts of the swing frames, thrilled cries from riders on the helter-skelter."*

The ensemble **Klangforum Wien** has been active on Austria's music scene since 1985. At its birth stood a group of young enthusiastic players and composers led by Beat Furrer. Since then, the ensemble has earned worldwide success as one of the finest formations specializing in performances of some of the most elaborate works in the repertoire of contemporary music. The ensemble's international membership consists of twenty-four musicians from twelve countries, all of whom are also brilliant solo players. Over the course of years, the Klangforum Wien has built close relations with numerous composers and conductors, and has attained a remarkable degree of performing excellence. The Klangforum Wien runs its own concert series in Vienna's Konzerthaus, and its performances have regularly ranked among the climaxing moments of new music festivals. It has been the ensemble's standard practice to commis-

František Chaloupka © Petr Kačírek

sion new works from leading contemporary composers from across the world, thereby rendering a major contribution in setting the trends of new music. In recent years members of the ensemble have engaged in passing their experiences on to the new generation of players and composers through a programme of master classes. This year's Prague Spring marks the second year in which Klangforum is Prague Offspring ensemble in residence, a project involving the presentation, apart from presentation of 20th- and 21st-century music's classics, and collaborative productions with Czech composers.

Lukas Schiske is a native of Vienna. After studies at the University of Music and Performing Arts in Vienna, he has worked with various prominent orchestras, including the Los Angeles Philharmonic, the ORF Vienna Radio Symphony Orchestra or the Vienna Symphony Orchestra, as well as with several orchestras specializing in Baroque music. Over the course of the years, he has focused ever more intensely on new music. Both as a soloist and as a chamber player, Lukas Schiske has been a regular guest at major international music festivals. His recording, with the Klangforum Wien conducted by Sylvain Cambreling of G. F. Haas' composition *Wer, wenn ich schrie, hörte mich* was released in 2002 by Kairos label.

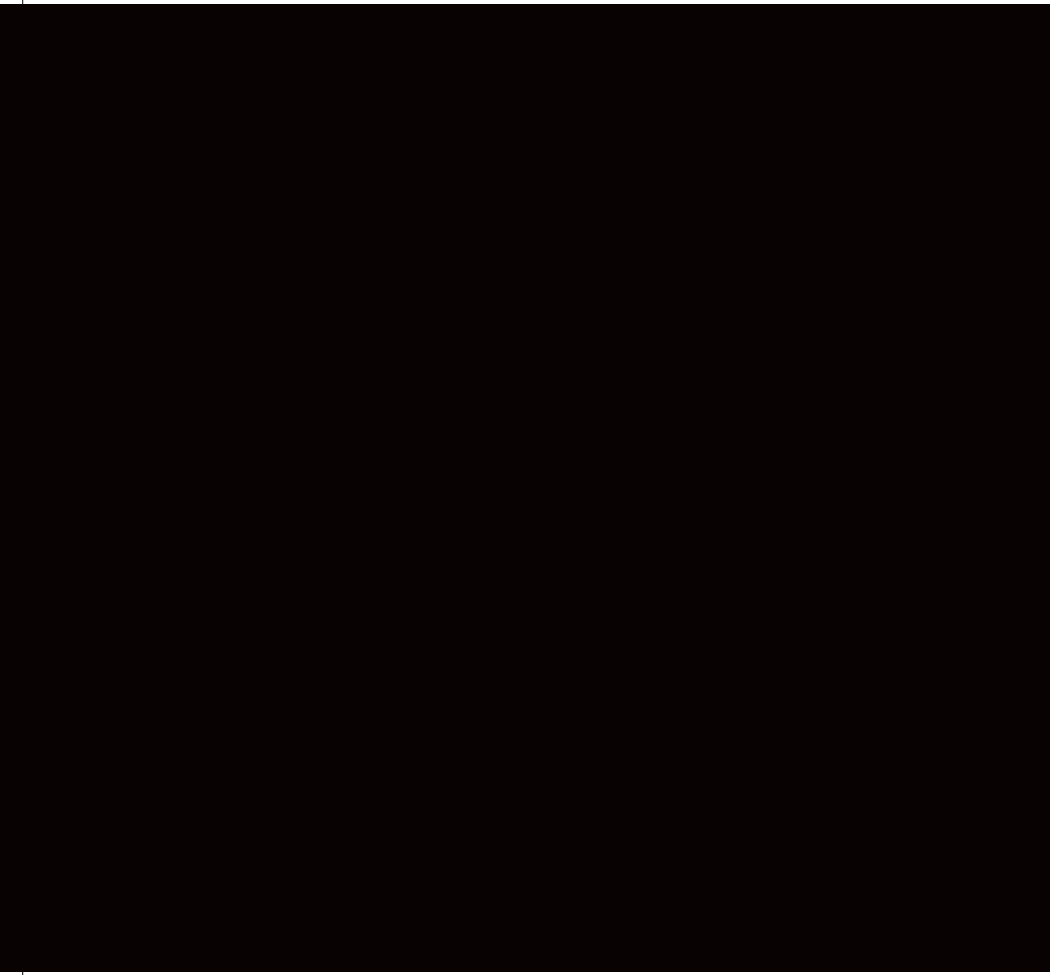

Peter Rundel has been present on the international music scene as a conductor since 1987. Today he enjoys a distinguished position as one of the most sought-after conductors working with Europe's leading orchestras. A status he has earned among other qualities by the profundity of his approach to the complex task of communicating often less than readily accessible music of different styles and epochs. Earlier on in his career he conducted world premieres of operas in venues such as the Bavarian State Opera in Munich, the German Opera in Berlin, or at the Wiener Festwochen. His repertoire ranges from classical operas to groundbreaking productions of contemporary works, such as Stockhausen's opera *Donnerstag aus Licht*, or the

world premiere of Georg Friedrich Haas's operas *Nacht*, and *Bluthau*. He has been a regular guest conductor of the NDR, WDR, and SWR radio symphony orchestras, and the Bavarian Radio Symphony Orchestra which he (conducted among other occasions) in the 2017 premiere of Ondřej Adámek's violin concerto *Follow Me*, which the composer wrote for the German violinist Isabelle Faust. He has been a collaborator with the Ensemble Modern for many years; Ensemble recherche, Ensemble inter-contemporain, and Klangforum Wien. His recordings of 20th- and 21st-century music have won numerous awards, including the Preis der deutschen Schallplattenkritik, Grand Prix du Disque, or Echo Klassik.

Miroslav Pudlák

Translated by Ivan Vomáčka

V roce 2023 se v rámci festivalu Pražské jaro konal v Centru současného umění DOX druhý ročník formátu věnovaného soudobé hudbě, nazvaného Prague Offspring. Klangforum Wien, rakouský soubor specializovaný na soudobou hudbu, pod vedením dirigenta Petera Rundela uvedl dvě stěžejní díla Georga Friedricha Haase, který nesl titul rezidenčního skladatele, připomněl 100 let od narození György Ligetiho a ve světové premiéře uvedl šest nových děl, která čeští skladatelé a skladatelky napsali na objednávku Pražského jara. Toto CD přináší záznam všech šesti premiér i ukázkou Haasovy tvorby.

Georg Friedrich Haas se narodil v roce 1953 v horské vesnici v regionu Vorarlberg v západním Rakousku. Studoval ve Štýrském Hradci a ve Vídni, mezi jeho učiteli byl například Friedrich Cerha (1926–2023), jeden z pokračovatelů tradice rakouské atonální hudby. Jako skladatel na sebe poprvé výrazněji upozornil v roce 1996 komorní operou *Nacht*, premiérovanou na festivalu v Bregenzu. K dalším operám patří například *Melancholia*, která zazněla poprvé v Opéra national de Paris v roce 2008 a později v mnoha dalších operních domech po celém světě. Skladatel sám o sobě říká, že jej už od mládí přitahovala hudba, která využívá mikrointervalové změny v intonaci (hlásí se mj. k odkazu Aloise Háby), a také hledání komplexního zvuku. Kromě rovnoměrného dělení oktávy na mikrointervaly jej zajímaly rovněž fyzikální poměry frekvencí alikvotních tónů v tónových spektrech a souzvučky, které se z nich dají sestavit. Tím objevil něco podobného jako francouzští „spektralisté“, s nimiž je Haas často srovnáván. Od roku 2013 působí ve Spojených státech, kde je profesorem skladby na Columbia University v New Yorku. Kolem svého soukromého života Haas vyvolal rozruch, když v roce 2016 v rozhovoru pro deník The New York Times otevřeně hovořil o tom, že se svou manželkou, americkou spisovatelkou, herečkou a BDSM koučkou Mollenou Williams-Haas, žije v dominantně-submisivním vztahu. „*Umění nemůže nic změnit – nanejvýš může něco evokovat,*“ říká Georg Friedrich Haas, když se zamýšlí nad tím, jak může umění reagovat na největší výzvy v životě člověka

a společnosti. A dodává: „Každé zoufalství formulované uměním je krásné.“ Přetavit zoufalství v krásu a úzkost v monumentalitu, to může být strategie umělce, jako je právě Haas, který prošel životními zkouškami od dětství v despotické rodině, jejíž členové se zapletli s nacismem, až po komplikovaný osobnostní vývoj.

Název skladby **Wer, wenn ich schriee, hörte mich...** (Kdo, kdybych křičel, kdo by mě zaslechl...), který si Georg Friedrich Haas vypůjčil z básně Rainera Marii Rilkeho ze sbírky Elegie z Duina z roku 1923, napovídá, že Haasovu hudbu nemusíme vnímat jen jako abstraktní hru s barvami a měnícím se tempem, ale jako umění, které evokuje (nebo překrývá) nějakou podstatnou pravdu o životě. Rilkeho báseň začíná těmito slovy: *Kdo, kdybych křičel, kdo by mě zaslechl z andělských kůrů? A kdyby přece, kdyby mě jeden a zprudka přitiskl k srdci: zašel bych jeho silnějším bytím. Vždyť krása je pouhý počátek hrůzy, který snad ještě snesem, v obdivu nad tím, jak blahovlnně nás odmítá zničit. A každý anděl je hrozný.* (překlad Jiří Gruša) Skladba je určená pro ansámbl a sólistu na bicí, který využívá celý arzenál kovových předmětů. Vznikla v roce 1999 na objednávku Salcburského festivalu, na kterém ji soubor Klangforum Wien uvedl v premiéře 28. 7. 1999 pod taktovkou Sylvana Cambrelinga; na bicí hrála Robyn Schulkowsky.

Michaela Pálka Plachká (*1981) vystudovala skladbu na Hudební fakultě AMU v Praze u Juraje Filase a Michala Rataje. Absolvovala stáž na Vysoké škole hudby a múzických umění ve Vídni u Germána Toro Péreze a ve francouzské hudební organizaci SACEM v Paříži. V roce 2018 obhájila doktorskou práci se zaměřením na Klangkunst a hraniční oblasti umění, v nichž dochází k organickému propojení hudby či zvukové struktury s jiným druhem umění. Její skladby byly oceněny Cenou Nadace Gideona Kleina, Rakouskou cenou pro skladatele a několikrát v soutěži Generace a zazněly na festivalech APAP v USA, Ruppoldingen Konzerttage, Zwei Ufer hat der Fluss v Berlíně, Wien Modern, Pražské jaro, Pražské premiéry, EuroArt, Tanec Tanec,

Simon Voseček © Pražské jaro - Petra Hajská

Ostravské dny, Silberbauerovo hudební Podyjí, Bezručova Opava aj. Její skladba *Dal jsi nám klid (Darovals nám pokoj)* byla vybrána Komorním orchestrem Evropy jako vítězná skladba v rámci kompozičních kurzů v Českém Krumlově. Je autorkou především instrumentální hudby a projektů kombinujících několik uměleckých disciplín (pohyb, slovo, vizuální objekty), věnuje se také literární tvorbě pro děti.

Ke své skladbě **Pět barev alpské mlhy** skladatelka napsala: „*K této skladbě mě inspiroval pohled, který se mi čas od času naskytne ráno z okna naší ložnice. Údolí těsně pod horami je zakryté dekou husté mlhy. Je bílá až šedá, zdá se být neprostupná. Pak se objeví první paprsek slunce, který osvítí okraj údolí. Mlha dostává novou, tentokrát zlatou barvu. Po chvilce odráží ranní paprsky celé údolí. Před chvílí neprostupná deka řídne, až se nakonec vytratí jako pára nad hrncem. Už rozpoznávám známé tvary lesů a luk s poklidně se pasoucími krávami. Svět je zase v pořádku a já můžu vstávat. Toto přírodní divadlo netrvá dlouho, pouze pár minut, stejně jako moje skladba. Fascinuje mě nejen míra jeho teatrálnosti – která tu je ovšem jen tak, aniž by čekala na obdiv diváků. Symbolicky se podobá určitým životním křížovatkám, kdy jsou budoucí cesty ještě zahalené mlhou, a mně se zdá, že nevidím žádná východiska. Pak se objeví nějaké znamení jakoby shůry, paprsek světla, který situaci osvětlí a uká další směr. Najednou je mi zřejmé, jakým způsobem všechno se vším souvisí.*“

Matouš Hejl (*1989) studoval skladbu na pražské Akademii múzických umění a na Královské hudební škole ve Stockholmu. Jeho tvorba zasahuje do oblasti vážné hudby, divadla, filmu a instalačního umění. V roce 2022 připravil společně s nezávislým divadelním souborem JEDL inscenaci *Opera Ibsen*, adaptaci Ibsenových hry *Přízraky*. V témže roce se podílel na tvorbě *Twitteru*, performativní instalace s cvrčky a dronem pro festival Pražské jaro v rámci projektu Prague Offspring. V roce 2018 se stal finalistou skladatelské soutěže České filharmonie, která premiérovala

jeho skladbu *Crossings*. Hudba k filmům *Ztraceni v Mnichově* (2015) a *Staříci* (2019, společně s Miroslavem Srnkou) vynesla Matouši Hejlovi nominaci na Českého lva za nejlepší hudbu. V letech 2019 a 2020 uvedl Orchestr Berg jeho imerzivní skladbu *Prolínám, stmívám*.

*„Skladba **Kývání** je zhudebněním modelu dvojitého kyvadla, které je jedním z nejjednodušších systémů vykazujících chaotické chování,“ říká Matouš Hejl. „Je tu paradox: model je přesně popsán rovnicemi, ale nepatrná změna vstupních podmínek, podobně jako ‚mávnutí motýlích křídel‘, vede k nepředvídatelnému chování systému.*

Do I dare

Disturb the universe?

In a minute there is time

For decisions and revisions which a minute will reverse.

(T. S. Eliot, úryvek z The Love Song of J. Alfred Prufrock)

Za ideu kyvadla děkuji Davidu Landovi.“

František Chaloupka (*1981) je český skladatel komorní a orchestrální hudby, oper, instalací a multimediálních děl. Jeho skladby byly provedeny na mezinárodních festivalech, jako jsou Musikprotokoll ve Štýrském Hradci, Musica Viva v Mnichově, Wien Modern, Varšavský podzim, Podzimní dny komorní hudby v Rize a Ostravské dny nové hudby. Spolupracoval s řadou dirigentů, za všechny jmenujme Pétera Eötvöse, Anu Tali, Lucase Vise nebo Petra Kotíka. V roce 2010 založil soubor Dunami Ensemble, který spolupracuje s předními českými hudebníky, skladateli a improvizátory, již se aktivně zapojují do mezinárodního dění v oblasti soudobé hudby. Dunami Ensemble jako prostor pro svobodné umělecké vyjádření premiéroval Chaloupkovy skladby a opery-instalace. V roce 2014 založil Kytarový institut v Brně, kde působí jako jeho

Jana Vorošová © Pražské jaro - Ivan Malý

ředitel. Jedná se o soukromý hudební institut pro strunné drnkací nástroje, kompozici a improvizaci a má pět žánrových oddělení. František Chaloupka získal titul PhD. v oboru skladba na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Ve své tvorbě a pedagogické činnosti je znám prosazováním principů spolupráce, vzdělávání, umění, vědy, humoru, ironie, paradoxu, uvědomění a humanismu.

Ke své skladbě **The Spectral Waltzer** říká: „*Je zajímavé, s jakou samozřejmostí přistupujeme k termínům ‚klasický‘ a ‚avantgardní‘, s jakou nekompromisností je od sebe dokážeme významově odlišovat. Přitom tyto charakteristiky koexistují v hudebních (i jiných uměleckých) dílech vedle sebe s takovou samozřejmostí a organickou provázaností, kterou už tak zřetelně odlišit schopni nejsme. Komponujeme avantgardní hudbu pro klasické nástroje, vypořádáváme se ve své tvorbě s hudební historií (i současností), hledáme současný jazyk, který by ale nebyl jednoduchou negací minulosti, což ani stejně není možné. Tyto a jiné otázky mě napadaly při komponování skladby pro špičkový rakouský ansámbl Klangforum Wien – nositele tradice a zároveň i pionýra současné hudby. S žánrem valčíků jsem pracoval už dříve. V partituře mé skladby Ke xylofonii obscénního nad vědomím v agónii pro komorní ansámbl (2018) se objevily dva mefistofelské valčíky. Na jaře 2022 jsem ve Švýcarsku pracoval na třech Spektrálních valčících 1–3 pro klavír, varhany nebo jakýkoli jiný klávesový nástroj ad lib. Protože v Poschiavu, kde jsem pobýval, se před pár sty lety konaly čarodějnické procesy (je tomu věnováno dokonce muzeum), nazval jsem tyto malé valčíky také Čarodějnické valčíčky 1–3“.*

Pavel Šabacký (*1995) se narodil do hudební rodiny (jeho otec Pavel Šabacký hrál na první violoncello ve Filharmonii Brno a babička Věra Šabacká byla operní pěvkyní). O komponování hudby se pokoušel od svých sedmi let, kdy začal navštěvovat hodiny hry na housle. Později se začal zajímat o dechové nástroje. V roce 2015 dokončil Konzervatoř Brno v oboru hry na klarinet a současně docházel

na soukromé konzultace ke skladateli Pavlu Zemkovi-Novákovi. Ve studiu pokračoval na Janáčkově akademii múzických umění, kde v roce 2022 dokončil magisterské studium skladby. V téže době byl opět přijat na Konzervatoř Brno, kde absolvoval čtyři ročníky oboru hry na lesní roh. Zároveň přešel z klarinetu na saxofony a začal zkoumat jazz. V době studií na JAMU se stal členem Mirror Ensemble (jako skladatel, hráč na klarinet, basklarinet a tenorsaxofon) a vždy se považoval stejnou měrou za skladatele i interpreta. Nyní působí jako skladatel na volné noze, interpret a učitel hudby. V roce 2022 se v rámci Prague Offspring zúčastnil workshopu Reading Lessons se členy souboru Klangforum Wien, na jehož základě získal objednávku na skladbu **Ishan't**.

„Ishan't je mou první věnovanou skladbou,“ říká skladatel, „totiž mé babičce Věře Šabacké, která byla operní zpěvačkou a především důležitým elementem v mém dětském objevování hudby. Odtud do skladby proniká několik fragmentů z jejího oblíbeného repertoáru, Dvořákových Biblických písní. Ryze tónový materiál jsem čerpal z prvočísel 1–101 harmonické řady od fundamentálu Es, které jsem rozdělil a intonačně zaokrouhlil na temperované, šestinótonově a čtvrttónově odladěné. Do kontrastu stavím melodické fragmenty, harmonické i disharmonické souzvuky a čistě témbrové bloky. Zábavným efektem, který ve skladbě objevuji, je stavění většiny ansámblu (hrajícího především odladěné harmonické tóny) do kontrastu s temperovaně naladěným klavírem (i akordeonem či vibrafonem), který však kvůli přesile smyčců a dechů vyznívá rozladěně. Stejně tak v pozadí hlavního dění konfrontuji kvintakord Es dur s kvintakordem e moll a také s jejich rozladěnými dvojníky. Jak už je u mě zvykem, skladba nemá mnoho vnějších poetických inspirací, nýbrž vychází z vlastních zvukových představ, improvizování, experimentování, domácího nahrávání a kombinování samovolně se vyvíjejících hudebních cihliček.“

Pavel Šabacký a Pražské jaro - Petra Hajsá

Rakousko-český skladatel, interpret a pedagog **Šimon Voseček** (*1978) vystudoval skladbu na Pražské konzervatoři u Otomara Kvěcha. V roce 2002 se přestěhoval do Vídně, kde pokračoval ve studiu kompozice na Vysoké škole hudby a múzických umění ve Vídni, nejprve u Dietmara Schermanna, poté u Ericha Urbannera a Chayi Czernowin. V centru jeho zájmu je opera, ale píše i orchestrální a komorní hudbu a skladby pro sólové nástroje. Jeho tvorba byla provedena po celé Evropě i mimo ni, včetně USA, Japonska, Austrálie a Brazílie. K jeho hudebně-divadelním dílům patří například *Soudničky* (2000/2008) na libreto Jana Panenky; *Biedermann und die Brandstifter* (Biedermann a žháři, 2005–2007/2013), k němuž napsal vlastní libreto podle hry švýcarského spisovatele Maxe Frische; *Hybris* (2015–2016) podle libreta Kristine Tornquist; *Be My Superstar* (2019) podle divadelní hry Yanna Verburcha. V letech 2011, 2015 a 2019 získal Šimon Voseček rakouské státní stipendium za kompozici, pro rok 2022 mu bylo uděleno kompoziční stipendium města Vídně. V roce 2008 obdržel Cenu Outstanding Artist Rakouské republiky a v roce 2016 Förderungspreis města Vídně za hudbu. V letech 2012–2020 Šimon Voseček pravidelně působil jako skladatel, interpret, hudební režisér a umělecký vedoucí v rakouské divadelní skupině pro mladé schallundrauch agency. Od roku 2021 vyučuje hudební teorii na soukromé Hudební škole Friedricha Guldy ve Vídni. Na objednávku Pražského jara napsal skladbu *Hypnos*, kterou uvedla v premiéře v květnu 2019 v Pražském Rudolfinu PKF – Prague Philharmonia pod vedením Bena Glassberga.

K charakteristice své skladby **Mouchy. Diptera pro ansámbl.** si Šimon Voseček vzal na pomoc text z wikipedie: „*Dvoukřídlí (Diptera – z řečtiny ‚dvě křídla‘) je početný řád hmyzu. Značná část zástupců řádu se lidově nazývá mouchy. Typickým znakem dvoukřídých je, že mají pouze jeden pár blanitých křídel. Druhý pár zakrnlý v paličkovité útvary zvané haltery (halterae; kyvadélka), které slouží k vyvažování.[...] Nápadným projevem dvoukřídých je obrovská manévrovací schopnost při letu.*

Je způsobena smyslovými orgány u kyvadélek; mouchy pomoci nich dovedou vnímat vzdušné proudy a řadu dalších informací, které mohou pro let využít. Typickým rysem zástupců tohoto řádu je bzučení. O tom, jak bzučení vzniká, nepanuje mezi odborníky shoda – nejčastěji přijímanou teorií je, že k němu dochází vlivem rychlého mávání křídel, která se třou o kyvadélka.“

Jana Vöršová (*1980) studovala skladbu na Pražské konzervatoři, poté pokračovala ve stejném oboru na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Absolvovala roční stáž na Královské konzervatoři v Bruselu a tříměsíční tvůrčí pobyt v Paříži. Je vítězkou skladatelské soutěže České filharmonie z roku 2019, zvítězila také dvakrát v soutěži Nuberg pořádané Orchestrem Berg. Její skladby jsou hrány na festivalech v Česku (Pražské jaro, Contempuls, Forfest, Pražské premiéry), Německu (Orfeo), Itálii (Festival delle Nazioni di Città di Castello), Francii (Festival Calliopé, Présences), Rakousku (Wien Modern) ad. Spolupracuje s orchestry a soubory doma i v zahraničí (Orchestr Berg, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Brno Contemporary Orchestra, Jihočeská filharmonie, Česká filharmonie, Konvergence, Nederland Blazers Ensemble, Bohemia Saxophone Quartet, Musica cum Gaudio). Pedagogicky působí na Konzervatoři Duncan centre a ve sdružení Roztoč. Je zakladatelkou spolku Tušení, který pořádá kulturní vzdělávací aktivity, koncerty, představení, výstavy a semináře. Pro děti i dospělé vede hudební tvůrčí kurzy a semináře, jejichž náplní je vytváření neobvyklých zvukových krajin.

Ke své skladbě **Lunapark** Jana Vöršová napsala: „*Město ve městě, místo iluzí. Obraz světa plný atrakcí, charakterů, záblesků štěstí a tušených strachů. Marnivý svými lákadly. Zářivý v noci a rozmrzelý ráno. Z dálky hučí autodrom, na obzoru letí labuť, práská střelnice a vrzají houpačky, na horské dráze vyskají dámy.“*

Lukas Schiske © Praxisbüro-Ivan Maiz

Soubor **Klangforum Wien** působí na rakouské hudební scéně od roku 1985. U jeho zrodu stála skupina nadšených mladých interpretů a skladatelů v čele s Beatem Furrerem. Od té doby si soubor vybudoval světové renomé jednoho z nejlepších ansámblů věnujících se interpretaci té nejnáročnější soudobé hudby. Soubor má mezinárodní obsazení, tvoří jej dvacet čtyři hudebníků z dvanácti zemí, kteří jsou současně skvělými sólisty. Během let si soubor vytvořil trvalé vztahy s mnoha skladateli, dirigenty a vypěstoval si mimořádnou interpretační úroveň. Klangforum Wien má vlastní koncertní řadu ve vídeňském Konzerthausu, jeho vystoupení patří mezi vrcholné momenty festivalů soudobé hudby. Klangforum Wien pravidelně objednává nová díla od předních současných skladatelů z celého světa, a tím významně spoluvytváří podobu současné hudby. V posledních letech členové souboru předávají své zkušenosti nové generaci instrumentalistů a skladatelů na mistrovských kurzech. Na Pražském jaru se soubor Klangforum Wien již druhým rokem objevuje jako „rezidenční soubor“ Prague Offspring, aby kromě klasiků 20. a 21. století spolupracoval také s českými skladateli a skladatelkami.

Lukas Schiske se narodil ve Vídni. Po studiích na Univerzitě hudby a divadelních umění ve Vídni spolupracoval s renomovanými orchestry včetně Losangelské filharmonie, Vídeňského rozhlasového symfonického orchestru ORF nebo Vídeňských symfoniků a také s několika barokními orchestry. V průběhu let se stále více specializuje na novou hudbu. Jako sólista i jako komorní hráč je Lukas Schiske pravidelným hostem slavných mezinárodních hudebních festivalů. Skladbu G. F. Haase *Wer, wenn ich schrie, hörte mich...* natočil s tímto souborem pod taktovkou Sylvaina Cambrelinga v roce 2002 pro label Kairos.

Peter Rundel působí na mezinárodní scéně jako dirigent od roku 1987. Dnes je jedním z nejvyhledávanějších dirigentů předních evropských orchestrů, a to i díky hloubce svého přístupu ke komplexní hudbě různých stylů a epoch. V minulosti

dirigoval světové premiéry oper např. v Bavorské státní opeře v Mnichově, Německé opeře Berlín nebo na festivalu Wiener Festwochen. Do jeho repertoáru spadají tradiční operní díla, ale i přelomové inscenace současné hudby, jako je Stockhausenova opera *Donnerstag aus Licht* nebo světová premiéry oper Georga Friedricha Haase *Nacht* a *Bluthau*. Pravidelně hostuje u rozhlasových symfonických orchestrů NDR, WDR a SWR a Symfonického orchestru Bavorského rozhlasu, s nímž mj. v roce 2017 premiéroval houslový koncert *Follow Me* Ondřeje Adámka, napsaný pro německou houslistku Isabelle Faust. Dlouhá léta spolupracuje se soubory Ensemble Modern, Ensemble recherche, Ensemble intercontemporain a Klangforum Wien. Jeho nahrávky hudby 20. a 21. století získaly řadu ocenění včetně Cen německých kritiků, Grand Prix du Disque či Echo Klassik.

Miroslav Pudlák

© Czech Radio, 2023
© Radioservis, a. s., 2024
CR1217-2

Recording director / hudební režie

Markéta Tomková Janáčková (1, 7–11), Sylva Stejskalová (2–6)

Sound engineers / zvukoví mistři

Roman Kolliner (1–11), Jaromír Nikl (1, 7–11), Václav Lipka (2–6)

Mastering

Miroslav Mareš

Production / produkce

Kristýna Háblová

Sleevenote / text

Miroslav Pudlák, Josef Třeštík

Translation / překlad

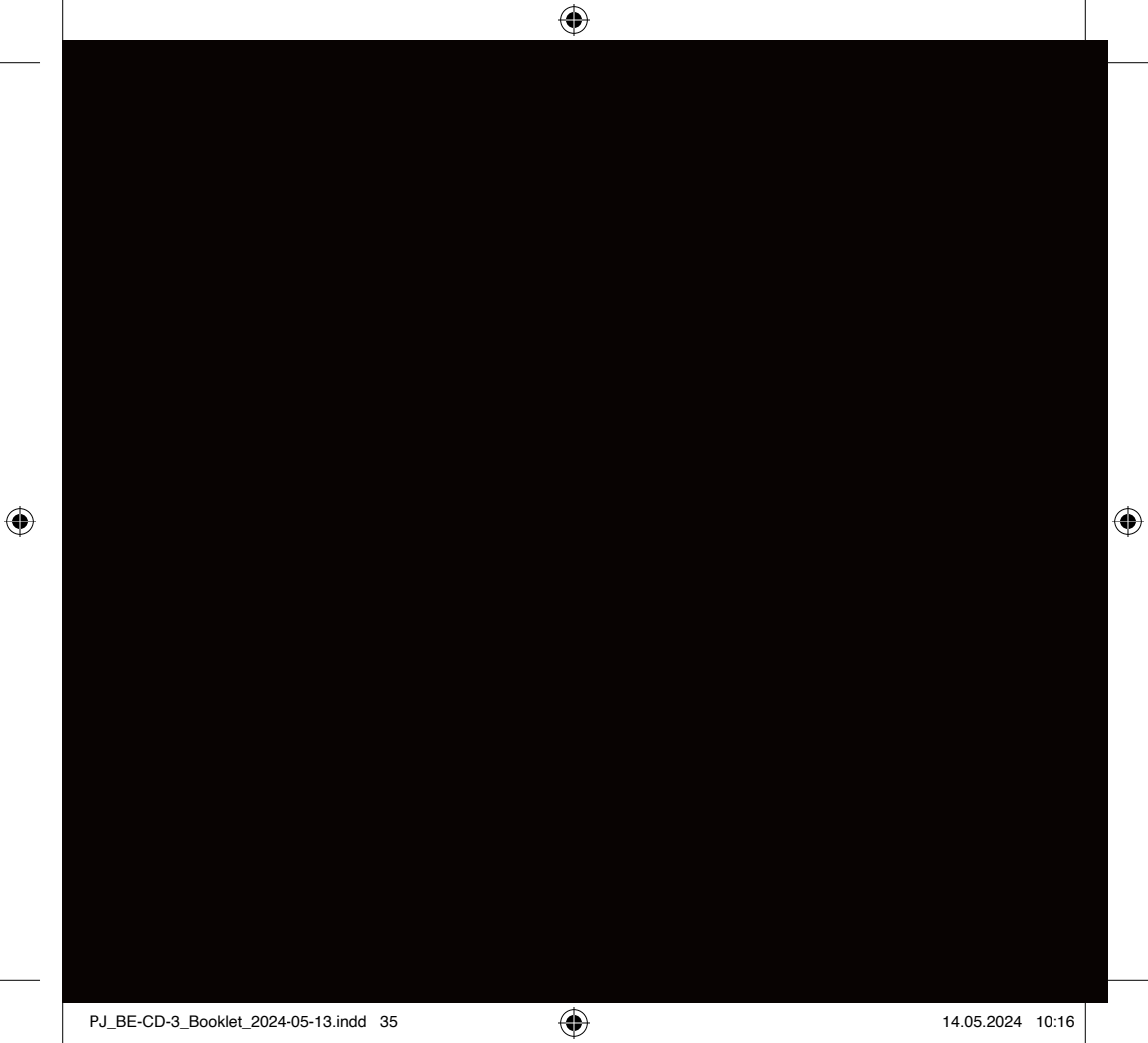
Ivan Vomáčka

Photo / fotografie

© Prague Spring Festival / Pražské jaro o. p. s. – Petra Hajská, Zuzana Lazarová a Ivan Malý
© Petr Kačírek

Design, typesetting / design, sazba

© Dynamo design s. r. o., 2024

Zalepení do obalu CD